

Prezentace aktuálně řešeného projektu specifického vysokoškolského výzkumu s účastí studentů na téma:
Udržitelná činnost tuzemských potravinových bank vzhledem k plánovaným strategickým změnám agropotravinářského sektoru EU v období 2021+

Autoři: Lukáš Poláček, Jan Vavřina

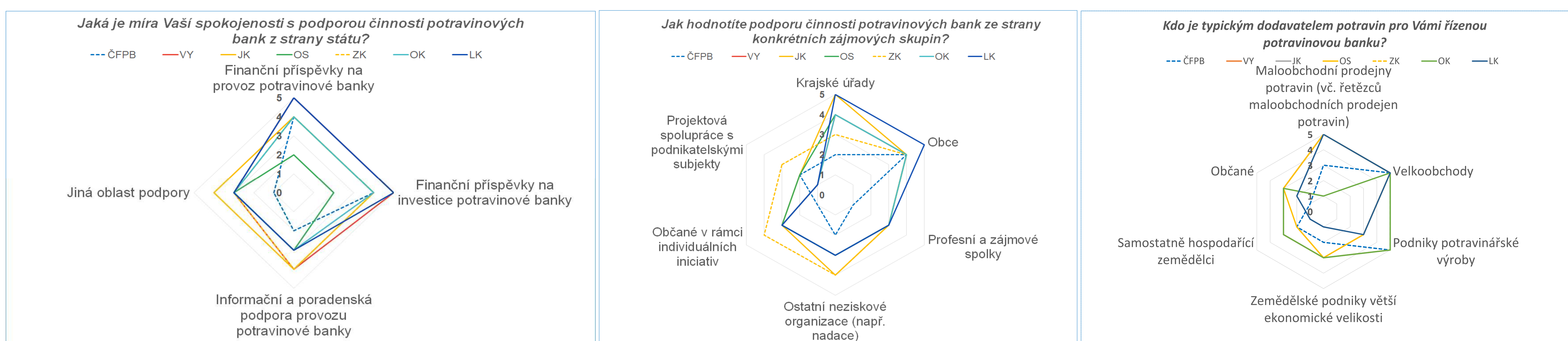
Provozně ekonomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Ústav podnikové ekonomiky

Předmětný projekt je zacílen na identifikaci podstatných aspektů pro udržitelnost činnosti tuzemských potravinových bank, a to v souvislosti se změnami strategických cílů EU pro agropotravinářský komplex. V daných souvislostech jsou zohledňovány identifikovatelné dopady na současnou nejlepší praxi potravinových bank v členských zemích EU. Prezentovaný projekt navazuje na předchozí realizovaný specifický vysokoškolský výzkum oblasti činnosti tuzemských potravinových bank.

Tuzemské potravinové banky v jejich současné podobě začaly vznikat v ČR po roce 2006, a to v kontextu legislativní platformy zakotvující jejich činnost v novelizaci zákona o potravinách a tabákových výrobcích č. 110/1997 Sb. Potravinové banky v ČR tudíž bezplatně poskytují potraviny, které nejsou plně v souladu s požadavky stanovenými zákonem o potravinách nebo přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím požadavky na potraviny, ale jsou bezpečné pro lidskou spotřebu (např. chybné označení výrobku, výrobky s poškozeným obalem, výrobky po uplynutí doby minimální trvanlivosti či jinak jakostně deficientní produkty v úrovni nesnižující jejich alimentární bezpečnost). V současné době působí v ČR 15 regionálních potravinových bank a dále pak společný centrální sklad, které jsou sdruženy v rámci České federace potravinových bank.

Strategie EU pro období 2021+ cílí na nutnost transformace agropotravinářského komplexu s akcentem na férové tržní podmínky, kvalitu, bezpečnost a šetrnost produkčních systémů k životnímu prostředí. V uváděných souvislostech je deklarována specificky snaha o „redesign“ potravinových dodavatelských řetězců, které aktuálně představují cca třetinu celosvětových emisí skleníkových plynů. Jsou taktéž spojovány s neefektivní spotřebou přírodních zdrojů, mající za následek ztrátu biologické rozmanitosti a negativní dopady na zdraví. Dále pak jsou zdůrazňovány aspekty zohledňující udržitelnou ekonomickou výnosnost a životaschopnost participujících hospodářských subjektů, zejména pak prvovýrobců (Evropská komise, 2021). Uváděné aspekty se pak doveditelně promítnout taktéž do udržitelné činnosti potravinových bank v ČR, resp. základních atributů ve spojitosti s udržitelností tohoto typu veřejných služeb.

S využitím metod analýzy a syntézy dostupných informací a taktéž nejlepší praxe v evropském kontextu je v první fázi řešení projektu prováděno hodnocení aktuálního statutu tuzemských potravinových bank. V další fázi realizace projektu budou realizovány řízené rozhovory/dotazníková šetření mezi zástupci evropských asociací potravinových bank a regionálních potravinových bank směrem k vyhodnocení vnímaných příležitostí a ohrožení jejich udržitelné činnosti při reflektování efektů současné migrační vlny v Evropě. Východiska udržitelné činnosti potravinových bank budou rámcově provázána s výsledky dříve realizovaného primárního dotazníkového šetření na podzim roku 2020. Daného dotazníkového šetření se jmenovitě zúčastnily Česká federace potravinových bank (ČFPB), Potravinová banka Vysočina, z.s. (VY), Potravinová banka Jihočeského kraje, z.s. (JK), Potravinová banka v Ostravě, z. s. (OS), Potravinová banka ve Zlínském kraji, z. s. (ZK), Potravinová banka v Olomouckém kraji z.s. (OK), Potravinová banka Libereckého kraje, z. s. (LK) (viz níže uvedená grafická vizualizace projevených preferencí respondentů na bodové škále 1 – rozhodně NE až 5 – rozhodně ANO).

V kontextu současné migrační vlny v Evropě roste objem potravinové pomoci distribuované potravinovými bankami. Důležitým strategickým aspektem je v dané souvislosti realizovaná veřejná podpora rekonstrukcí a novostaveb skladů potravin v ČR, včetně technologického vybavení potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením. Potravinové banky taktéž nemohou aktuálně provádět svoji činnost bez účasti dobrovolných pracovníků, kteří snižují nákladovost této veřejné služby. Ke koncepci činnosti tuzemských potravinových bank mohou přispět jak dobrovolní dárci potravin, tak aktivní poradenská podpora pro zefektivňování řízení činností těchto institucí. Tedy nejen rovina bezplatného poskytování potravin, které v drtivé většině případů věnují maloobchody a velkoobchody s potravinami nebo výrobci v okamžiku, kdy končí trvanlivost a upotřebitelnost darovaných potravin. V případě nedarování by tedy takovéto potraviny musely být ekologicky zlikvidovány na náklady dobrovolných korporátních dárců potravin v roli výrobců či distributorů.

Globální ekonomické krize ovlivňují obyvatele dotčených zemí světa různými způsoby. Primárně jsou však očekávatelné hlubší dopady veřejných rozpočtů pro nízkopříjmové skupiny a také nárůst počtu sociálních případů způsobených ztrátou zaměstnání či nuceným ukončením podnikatelské činnosti. Členské státy EU deklarují jednotnou snahu čelit aktuální krizi, ale zároveň každý stát rozhoduje se značnou mírou autonomnosti o konkrétních vhodných opatřeních.

Kontaktní údaje korespondenčního autora – email: vavrina@node.mendelu.cz, tel.: +420 545 132 625.

Tento materiál je dílčím výstupem řešeného projektu specifického výzkumu č. IGA-PEF-TP-22-012 podpořeného Interní grantovou agenturou Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.